

Karta pracy nr 18 – Prawo dotyczące przedsiębiorców i pracowników

Prowadzenie działalności gospodarczej oraz stosunek pracy regulowane są przez przepisy prawa, normy techniczne itp. Śledzenie obowiązujących przepisów, które nas dotyczą (prywatnie, zawodowo) to sprawa każdego z nas. O niektórych nowych przepisach (lub zmianach obowiązujących) jesteśmy informowani przez media. W związku z dużą liczną wydawanych aktów prawnych media nie informują o wszystkich, dlatego trzeba aktywnie obserwować odpowiednie przepisy prawa, które nas dotyczą.

W Czechach zorientowanie się w nowych przepisach prawa (lub ich zmianach) nie jest aktualnie łatwe. Nowe ustawy są publikowane w dokumencie **Zbiór przepisów (Sbírka zákonů)** (odpowiednik Dziennika Ustaw), która istnieje jedynie w formie papierowej. Czechy przygotowują wprowadzenie elektronicznej wersji **Zbioru przepisów (tzw. eSbírka)**, system ten będzie jednak funkcjonować dopiero od 2023 roku.

Oprócz papierowej formy Zbioru przepisów w Czechach aktualnie przepisy prawa można znaleźć np. na stronie internetowej MSW Republiki Czeskiej (<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>), na komercyjnych stronach internetowych, na których dostęp do przepisów jest darmowy, np. www.zakonyprolidi.cz, można też zapłacić za dostęp do którejś z aplikacji komercyjnych, np. Elektroniczny system prawny Izby Gospodarczej Republiki Czeskiej, ASPI firmy Wolters Kluwer itd. Aplikacje komercyjne poinformują o nowych przepisach, w wielu przypadkach można też wybrać interesującą was dziedzinę (np. środowisko) i aplikacja poinformuje was, jeżeli w danej dziedzinie doszło do wydania nowych przepisów lub ich zmiany.

W Polsce jest stosunkowo łatwo orientować się w nowych przepisach lub ich zmianach. Nowe ustawy publikowane są w **Dzienniku Ustaw** <https://dziennikustaw.gov.pl/DU>, gdzie znaleźć można wszystkie obowiązujące ustawy. Pozostałe akty prawne (np. umowy międzynarodowe niewymagające ratyfikacji) można znaleźć za pośrednictwem strony <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/prawo>, która zawiera odnośniki do innych stron zawierających akty prawne. Dostęp do tych stron jest darmowy.

Można też skorzystać z płatnych aplikacji np. LEX firmy Wolters Kluwer.

1. Przepisy dotyczące działalności gospodarczej

W tym rozdziale przedstawimy poszczególne podstawowe przepisy prawa, o których powinien wiedzieć każdy przedsiębiorca.

Oprócz wymienionych poniżej przepisów prawa należy znać też szereg innych (w zależności od dziedziny, w której prowadzi się działalność gospodarczą itp.).

- Np. przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, środowiska itd.
- w przypadku niejasności lub potrzeby konsultacji w dziedzinie norm i przepisów w danej dziedzinie można się zwrócić do organizacji i stowarzyszeń.

Podstawowe informacje o regulowanych przez prawo warunkach dotyczących działalności gospodarczej (prowadzenie działalności gospodarczej, formy działalności gospodarczej, rozpoczęcie działalności gospodarczej i założenie spółki) zawiera powstały w ramach projektu "Firemki" podręcznik Przedsiębiorczość nie zna granic - karty pracy modułu nr 4 Prawo ([link do pobrania podręcznika: https://trziste.org/podrecznik](https://trziste.org/podrecznik)).

W Czechach w przepisach dotyczących działalności gospodarczej od 1.01.2014 doszło do wielkich zmian. Obowiązujący do tego czasu Kodeks handlowy przestał obowiązywać (obowiązywać przestał również ówczesny Kodeks cywilny) i zastąpiony został przez:

- Ustawę nr 90/2012, o korporacjach handlowych (regulacja prawna spółek i spółdzielni handlowych),
- Ustawę nr 89/2012, Kodeks cywilny (nazywaną często „nowym kodeksem cywilnym“, przeniesiono do niego część dotyczącą zobowiązań umownych, przepisy dotyczące tajemnicy handlowej itd.)
- i Ustawę nr 304/2013, o publicznych rejestrach osób prawnych i fizycznych.

W Polsce od 1 stycznia 2022 roku zaczną obowiązywać nowe przepisy w ramach pakietu zmian do wielu ustaw, w tym również podatkowych, nazywanym przez przedsiębiorców Nowym Ładem, Polskim Ładem lub Nowym Polskim Ładem. Więcej informacji o zmianach można znaleźć np. na stronie: <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-polski-lad-najwazniejsze-zmiany>

Do podstawowych przepisów dotyczących działalności gospodarczej w Czechach należą np.:

- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- Zákon č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů
- Zákon č. 235/2004 Sb., zákon o dani z přidané hodnoty
- Zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví
- Zákon č. 112/2016 Sb., zákon o evidenci tržeb
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 (GDPR)
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Do podstawowych przepisów dotyczących działalności gospodarczej w Polsce należą np.:

- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO)

Ilustracja 1 (źródło: www.pixabay.com)

Podajcie przykłady przepisów, które mogą dotyczyć waszego kierunku nauczania.

.....

.....

.....

PRZYDATNE LINKI, np.:

- www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie (strona Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii)
- www.biznes.gov.pl/pl (Państwowy serwis z informacjami i usługami dla przedsiębiorców)
- www.gov.pl/web/sprawiedliwosc - (Strona Ministerstwa Sprawiedliwości)
- www.uokik.gov.pl (strona Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów)
- <https://ekrs.ms.gov.pl/> (strona i wyszukiwarka Krajowego Rejestru Sądowego)

2. Przepisy dotyczące pracowników

Głównym aktem prawnym dotyczącym pracowników w Czechach jest **ustawa nr 262/2006 Kodeks pracy**, wraz z późniejszymi zmianami (dalej jako „**Kodeks pracy**“). W Polsce aktem tym jest **Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 Kodeks pracy** (dalej jako „**Kodeks pracy**“). Kodeks pracy reguluje stosunki między pracownikami i pracodawcami, ustala podstawowe granice w stosunku pracy. Oprócz Kodeksu pracy istnieje szereg innych przepisów prawa (ustaw, rozporządzeń), które regulują konkretne dziedziny (np. RODO, BHP itd.).

W Czechach prawo pracy należy do kompetencji **Ministerstwa pracy i spraw społecznych** (www.mpsv.cz). Kontrolę nad przestrzeganiem przepisów prawa przez pracodawców sprawuje **Urząd państwowy inspekcji pracy** oraz jego inspektoraty regionalne.

W Polsce prawo pracy należy do kompetencji Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii. Kontrolę nad przestrzeganiem przepisów prawa przez pracodawców sprawuje **Państwowa Inspekcja Pracy** oraz okręgowe inspektoraty pracy www.pip.gov.pl.

Główne rodzaje stosunków między pracownikiem i pracodawcą w Czechach i w Polsce:

Stosunek pracy

Umowa o pracę na czas:

- określony
- nieokreślony

Umowy cywilnoprawne

- Umowa zlecenie
- Umowa o dzieło

Umowa o pracę na czas określony ¹⁾

- może trwać maks. 33 miesiące i być przedłużana maks. 2 x i (tzn. wszystkie nie mogą przekroczyć limitu 33 miesięcy)
- kończy się po upływie okresu, na jaki została zawarta
- pozostałe kwestie jak w przypadku czasu nieokreślonego

Umowa zlecenie

- musi być zawarta na piśmie i zawierać opis zlecenia i ustalenie zakresu współpracy, czas obowiązywania, wynagrodzenie
- odprowadza się od niej składki na ubezpieczenie społeczne, rentowe i zdrowotne oraz zaliczkę na podatek dochodowy w wysokości 18%

Umowa o pracę na czas nieokreślony ²⁾

- umowa o pracę na czas określony zawierać musi informacje o rodzaju pracy, miejscu jej wykonywania, dniu rozpoczęcia pracy, wynagrodzeniu
- musi być zawarta na piśmie
- rozwiązuje się za porozumieniem, za wypowiedzeniem, przez oświadczenie bez wypowiedzenia.

Umowa o dzieło

- musi być zawarta na piśmie i zawierać oznaczenie stron umowy o dzieło, określenie przedmiotu umowy, wynagrodzenie, termin rozpoczęcia i zakończenia wykonywania dzieła
- nie podlega ZUS (chyba, że z własnym pracownikiem)
- do 200 zł brutto zryczałtowany podatek 17%, powyżej 200 zł 18% lub po przekroczeniu rocznych dochodów ponad 85 528 zł - 32%.

Kodeks pracy zawiera też inne regulacje dotyczące powyższych umów o pracę (umowy cywilnoprawne regulowane są przez Kodeks cywilny), np. informacje o czasie pracy, bezpieczeństwie i higienie pracy, wynagradzaniu, powstaniu, zmianach i zakończeniu stosunku pracy, urlopie wypoczynkowym itd.

WSKAZÓWKA

W przypadku umów cywilnoprawnych bardziej opłacalną dla pracownika formą takiej umowy jest umowa o dzieło. Istnieje jednak różnica między tymi rodzajami umów i nie można ich stosować zamiennie według uznania. Warto wiedzieć, na czym polegają te różnice i zapoznać się z dokładnym porównaniem obu form umowy cywilnoprawnej, np. tu: <https://www.infor.pl/prawo/praca/formy-zatrudnienia/686200,Umowa-o-dzielo-czy-umowa-zlecenia-na-czym-lepiej-dorabiac.html>

WIECIE, ŻE ...

- **Umowa o pracę jest umową dwóch stron**, jakkolwiek zmiana w umowie o pracę (np. długość urlopu, jeżeli jest zawarta w umowie o pracę) musi być zatwierdzona i podpisana przez pracownika i pracodawcę?
- Wynagrodzenie powinno odpowiadać rodzajowi wykonywanej pracy oraz umiejętnościom, doświadczeniu i kwalifikacjom pracownika. Wynagrodzenie w umowie o pracę z reguły wpisywane jest poprzez podanie określonej sumy. W umowie można przewidzieć, iż pracownikowi będą wypłacane inne świadczenia, wraz ze wskazaniem zasad ich przyznawania. jeżeli nie ma u pracodawcy regulaminu wynagradzania, kwestie wynagrodzeń, premii, dodatków czy nagród należy określić w umowie.

PRZED PODPISANIEM DOKŁADNIE PRZECZYTAĆ!

Umowę o pracę często podpisuje się dopiero w dniu jej rozpoczęcia. Może to spowodować, że w wyniku presji czasowej nie poświęcicie dostatecznej uwagi treści umowy o pracę i gdybyście chcieli coś w niej zmienić, nie będziecie mieli czasu na omówienie tego z pracodawcą.

Dlatego warto poprosić o umowę o pracę z wyprzedzeniem, żebyście mieli czas dokładnie ją przeczytać przed jej podpisaniem, ewentualnie skonsultować ją z prawnikiem czy porozmawiać o zmianach z pracodawcą.

To samo dotyczy zakończenia stosunku pracy. Nie podpisujcie np. rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron przed skonsultowaniem go z prawnikiem.

Wzory umowy o pracę, umowy zlecenie i umowy o dzieło możecie znaleźć np. tutaj:

<https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-wzor-umowa-o-prace-z-omowieniem>

<https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-umowa-zlecenie-wzor-z-omowieniem>

<https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-wzor-umowa-o-dzielo-z-omowieniem>

Sprawdźcie w internecie, jaki jest minimalny wymiar urlopu wypoczynkowego w waszym kraju. Czy minimalny wymiar urlopu jest regulowany przez Kodeks pracy?

.....
.....

Byliście już kiedyś zatrudnieni np. przy pracy dorywczej? Podpisywaliście umowę zlecenie, umowę o dzieło lub umowę o pracę? Jaka była treść tej umowy?

Przedyskutujcie z kolegami w grupie.

Opracujcie wraz z kolegami projekt umowy o pracę dotyczącej dowolnego stanowiska w waszej fikcyjnej firmie (np. księgowy). Co będzie zawierać i czego nie będzie zawierać umowa i dlaczego?

Możecie skorzystać z inspiracji w postaci gotowych wzorów umów dostępnych w internecie (uwaga, niektóre dostępne wzory nie muszą być w pełni zgodne z obowiązującymi przepisami).

Ilustracja 2 (źródło: www.pixabay.com)

3. Wykorzystane źródła

¹⁾ <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-pracy-16789274/dz-2-roz-2>

²⁾ <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-pracy-16789274/art-30>

<https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-polski-lad-najwazniejsze-zmiany>